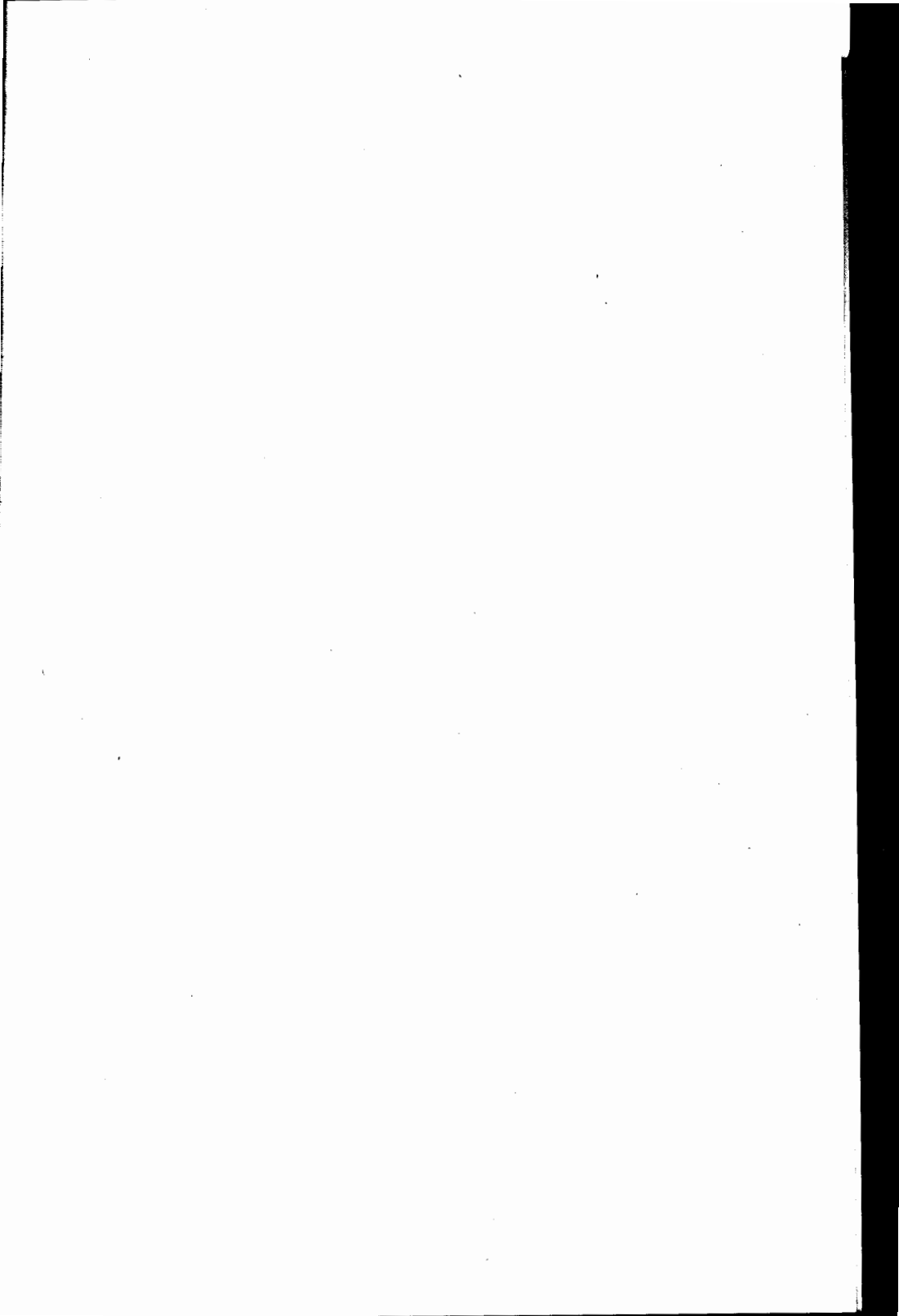

موسسه‌ی انتشارات بوتیمار

در باب بکت

آلن بدیو

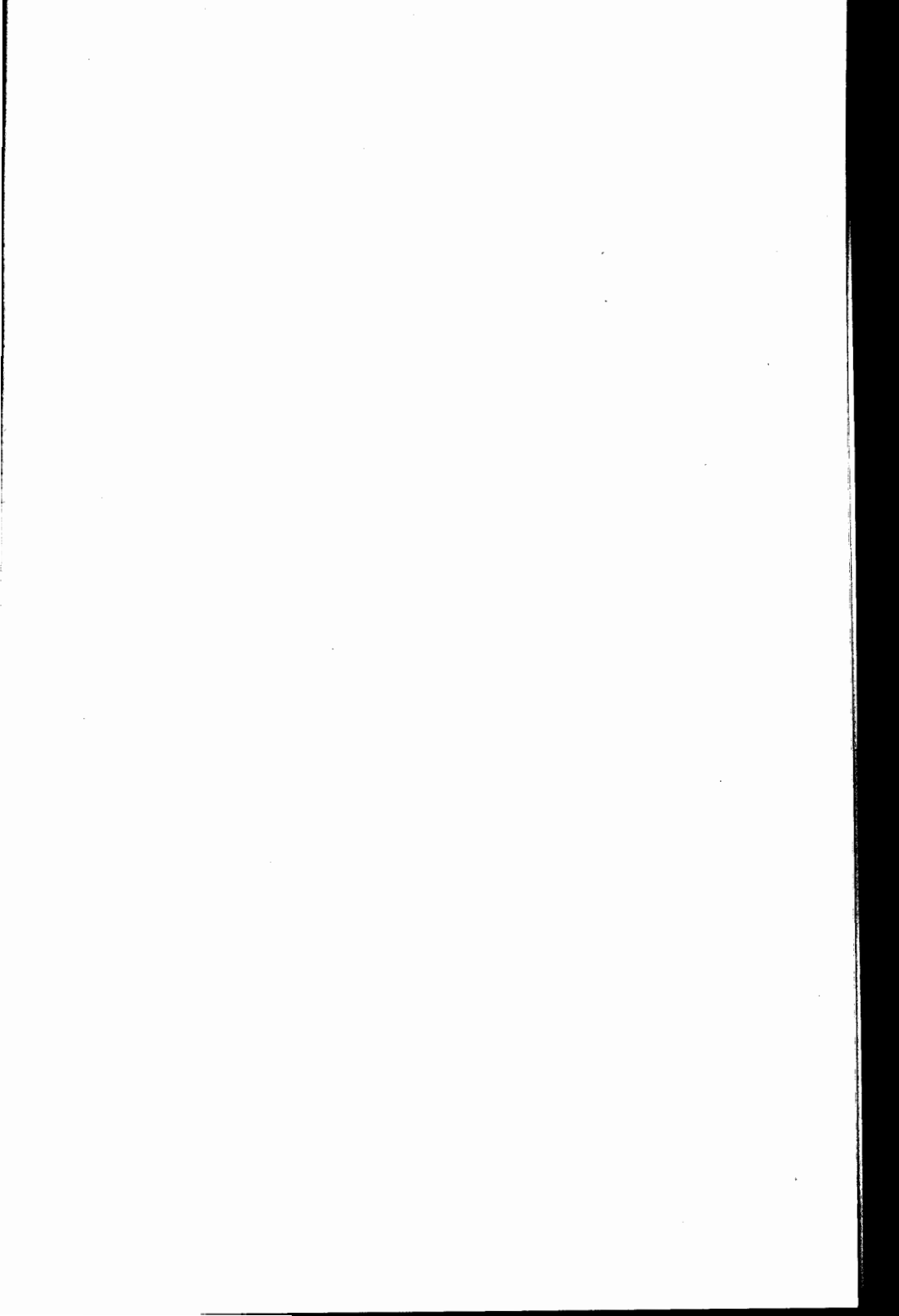
گردآوری: آلبرتو توسکانو

مترجم: احمد حسینی

اندیشه

موسسه انتشارات و ترجمان

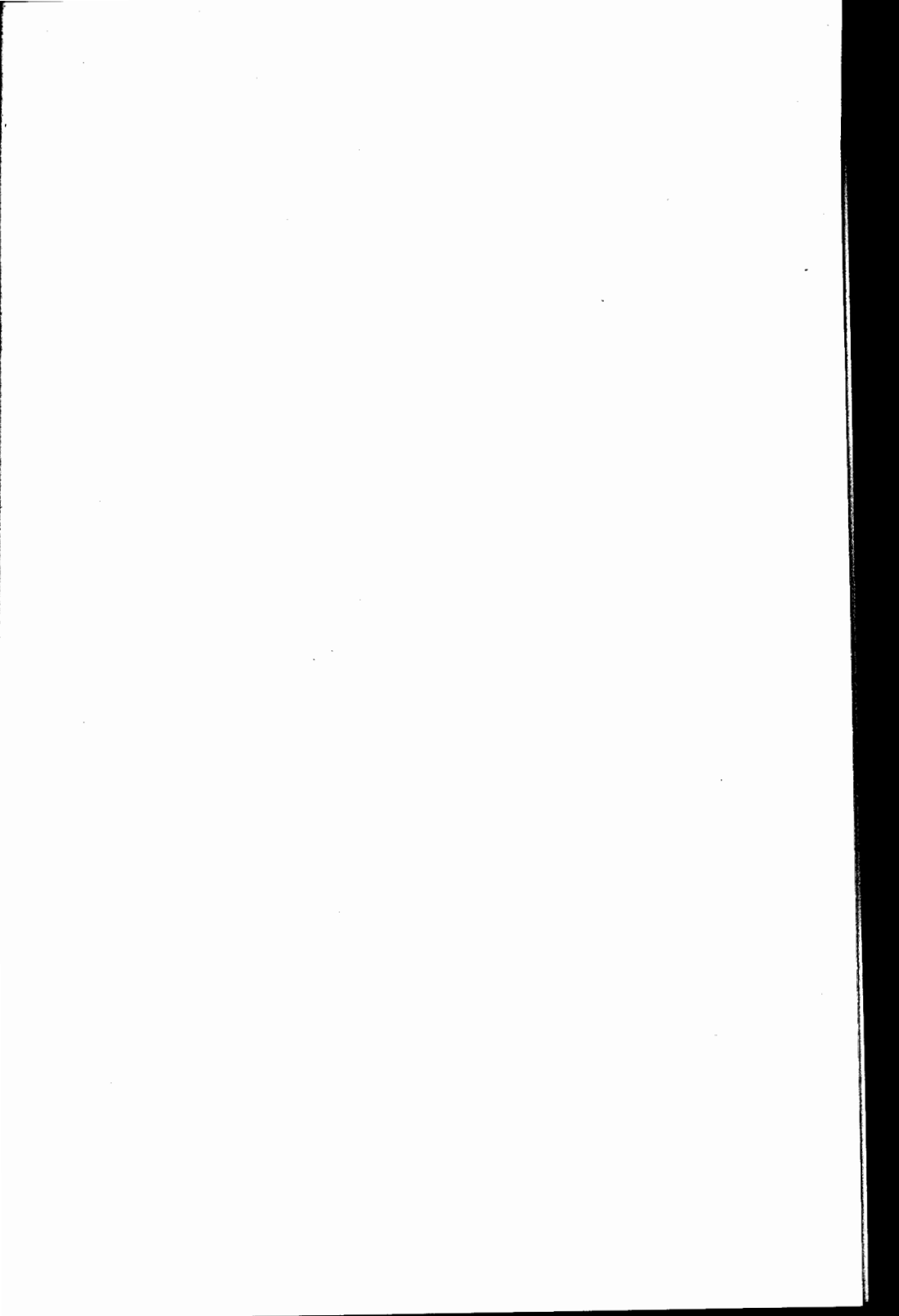
این کتاب ترجمه‌ای است از کتاب

"On Beckett"

آلن بدیو

به ترجمه و گردآوری آلبرتو توسکانو

چاپ انتشارات کلینامن: منچستر؛ سال ۲۰۰۳

به پاس «وجود» پر محبت پدر و «هستی» پر مهر مادر...

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۵۶-۵۹-۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۱۷۴۶۰
 عنوان و نام پدیدآور: در باب بکت/ آلن بدیو: گردآوری آلبرتو توسکانو؛ مترجم احمد حسینی؛ ویراستار علی کلاوسی.
 مشخصات نشر: مشهد: بو تیمار، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری: ۲۲۸ ص: ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
 یادداشت: کتاب حاضر گردآوری مقالات آلن بدیو درباره ساموئل بکت است که اصل آن به زبان فرانسه بوده و از زبان انگلیسی به فارسی برگردانده شده است.
 یادداشت: عنوان اصلی: On Beckett.
 موضوع: بکت، ساموئل، ۱۹۰۶-۱۹۸۹ م. - نقد و تفسیر
 رده بندی دیویی: ۸۴۲/۹۱۴
 رده بندی کنگره: PQ۲۶۰۶/ک۳ ۱۳۹۴
 سرشناسه: بادیو، آلن، Badiou, Alain - ۱۹۳۷ م.
 شناسه افزوده: توسکانو، آلبرتو، Toscano, Alberto - ۱۹۷۷ م.، گردآورنده
 شناسه افزوده: حسینی، احمد، ۱۳۶۷ - مترجم
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا

در باب بکت

نویسنده: آلن بدیو

برگردان: احمد حسینی

مدیر امور هنری: رضا حیرانی

ناظر کیفی: حسین فاضلی، داریوش معمار

صفحه آرا: آتلیه هنری بو تیمار

ناشر: انتشارات بو تیمار

امور چاپ: دقت

نویت چاپ: اول ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

دفتر انتشارات:

مشهد، صندوق پستی ۹۱۳۷۵-۱۵۵۳

تلفن: ۰۵۱۱-۸۴۵۰۶۴۹

تهران، خیابان کارگر شمالی

نرسیده به بلوار کشاورز

بن بست گیتی، پلاک ۶

تلفن: ۶۶۹۰۰۷۴۸

همراه: ۰۹۱۵۸۵۷۸۳۷۸ - ۰۹۱۶۷۸۳۱۲۶۸

حق چاپ محفوظ است

موسسه‌ی انتشارات بو تیمار

btmpub@gmail.com

instagram.com/btmpub

فهرست

۱۱	مقدمه مترجم
۱۷	مقدمه‌ای بر بکت بدیو

نوشتن ژنریک

۴۵	۱. ضرورت و هدف آن
۵۰	۲. سیاه خاکستری به مثابه جایگاه هستی
۵۷	۳. درباره سوژه نفسگرا به مثابه شکنجه
۶۳	۴. تحول در آثار بکت پس از ۱۹۶۰
۶۷	۵. رخداد، معنا، نامیدن
۷۳	۶. شخصیت، سوژه و فرمول‌های جنسی شدن
۸۰	۷. عشق و خاصیت عددی آن: یک، دو، بی‌نهایت

میل خستگی‌ناپذیری

۹۱	۱. جوانکی خام
۹۵	۲. زیبایی
۱۰۰	۳. ریاضت به مثابه روش
۱۰۴	۴. هستی و زبان
۱۰۹	۵. سوژه تنها
۱۱۴	۶. رخداد و نام آن
۱۲۰	۷. دیگران
۱۲۵	۸. عشق
۱۲۹	۹. نوشتار
۱۳۴	۱۰. تناثر
۱۴۰	۱۱. و دوباره زیبایی

هستی، وجود، اندیشه: نشر و مفهوم

۱۴۳	الف) میان‌زبانی و صورت مختصر هستی
۱۴۵	ب) گفتن، هستی، اندیشه
۱۵۲	پ) امر سوم ناگزیر - اندیشه
۱۵۴	ت) پرستن و شروط آن
۱۵۶	ث) هستی و وجود
۱۵۷	ج) اصل گفتن
۱۵۹	چ) وسوسه
۱۶۱	ح) قوانین بدتر کردن
۱۶۳	خ) اعمال بدتر کردن
۱۶۶	د) ماندن در مسیر حرکت به سوی بدترین
۱۶۹	ذ) خلأ بدترناپذیر
۱۷۲	ر) پدیداری و ناپدیداری. حرکت
۱۷۵	ز) عشق
۱۷۶	ژ) پدیداری و ناپدیداری. دگرگونی. جمجمه
۱۷۸	س) در باب سوژه به مثابه جمجمه. اراده، درد، شادی
۱۸۰	ش) سوژه چگونه می‌تواند اندیشه باشد؟
۱۸۲	ص) رخداد

۱۸۹	آنچه روی می‌دهد
۱۹۵	بدیو، بکت و نقد معاصر

۲۲۰	کتاب‌شناسی
۲۲۱	نمایه
۲۲۳	واژه‌نامه

مقدمه مترجم

گفتن از «گفتن» ساده نیست وقتی تمام یک کتاب آشکار و نهان، به این امر اختصاص داده شود. «گفتن» درد مشترکی است که به جان بکت، بدیو و هر بشری که می‌خواهد به ذات هستی خود پی ببرد، افتاده یا می‌افتد. اما این درد مشترک را پایانی نیست. نه بدیو و نه بکت نمی‌توانند این گفتن را از هستی بشر بکاهند. اصلاً همین بکت «کاهنده» که تمام تلاشش در جهت رسیدن به کارکردها و عناصر اصلی رفتار و ذات بشریت است، خود به «گفتنی» دچار است که امر به «همچنان» گفتن می‌کند. از این حیث در باب بکت^۱ موجودی خوابزده است که برای اثبات بودنش، با روشی دکارتی، با خود و دیگری بی‌وقفه و مدام سخن می‌گوید. بدیو، بکت را خوابزده‌ای ایرلندی می‌داند. اما از منظری دیگر، می‌توان این میل به بی‌خوابی و اندیشهٔ مدام را در خود بدیو و در باب بکت دید. این کتاب در وجهی نمادین، مانند لاکي^۲ در انتظار گودو آنجا که به فکر کردن فراخوانده می‌شود، بی‌وقفه و خودانگیخته و با نظم خودبسنده آن‌چنان می‌تازد که تنها با دستور سکوت، آرام می‌گیرد. اما این سکوت نه به معنای واگذاری که به معنای زیرزمینی شدن صداست. آنجا که

1. On Beckett

2. Lucky

«هیچ نمی ماند برای گفتن» حتماً امر گفتنی از وادی زبان پارافراتر گذاشته است. کتاب حاضر متشکل از مقالاتی است که بدیو طی سال‌های مختلف به زبان فرانسه نوشته و مترجمان انگلیسی زبان کتاب - آلبرتو توسکانو^۱ و نینا پاور^۲ - این مقالات را گردآوری کرده و پس از تصحیح و ویرایش به انگلیسی برگردانده‌اند. (به استثنای فصل اول کتاب که از سوی برونو بوستیل^۳ ترجمه شده است). بدیو به بررسی آن دسته از آثار بکت پرداخته که به زعم خودش یا از آن‌ها تفسیر درستی نشده بود یا در نقد بکت از آن‌ها «غفلت» شده بود. از آنجا که مقدمه مترجمان انگلیسی که در اول این کتاب آمده و همینطور مقاله‌ای که در انتهای کتاب از اندرو گیسون در مورد ارتباط میان بکت و بدیو آورده شده به اندازه کافی روشنگر و مفید است، در این مقدمه تنها به نکاتی چند در مورد نویسنده و اثر می‌پردازم.

این کتاب از چند حیث حائز اهمیت است: اول اینکه برای معرفی هر یک از این دو اندیشمند و نویسنده برجسته یعنی بدیو و بکت به سلسله‌ای از کتاب‌ها برای تبیین اندیشه‌شان نیاز است. بدیو، فیلسوف معاصر که خود دستی هم در ادبیات دارد، یکی از برجسته‌ترین اندیشمندان جهان است که نظریاتش در حوزه هستی‌شناسی و نظریه اعداد، تحولات مهمی در فلسفه ایجاد کرد. اما مورد مطالعه چنین فیلسوف بزرگی یعنی ساموئل بکت خود کوهی از پرسش‌ها و مسائل به دنبال دارد. این نویسنده بی‌نظیر قرن بیستم، آن‌چنان در میان ادیبان و اندیشمندان حوزه‌های مختلف شناخته شده که کتاب‌ها و مقالات بسیاری در مورد او نوشته شده و می‌شود. شاید آنچه در نگاه اول به در باب بکت به چشم بیاید، ترکیب تحلیل‌های عددی و گاه ریاضیاتی بدیو از ساختار منسجم و مرتب نوشته‌های بکت است که برخی از آن‌ها به‌واقع معادلاتی ریاضی - ادبی‌اند.

دوم این که رمزگشایی و ترجمه مقالات بدیو کاری دشوار و طاقت‌فرسا است چرا که این فیلسوف و ادیب چیره‌دست، هم‌زمان که می‌نویسد امواج متنوعی از تلمیحات را در ذهن و زبان خود حمل می‌کند که رساندن این

1. Alberto Toscano

2. Nina Power

3. Bruno Bosteels

بارهای ثقیل و وزین به مقصد زبان دیگر، اگر غیر ممکن نباشد دست کم بسیار دشوار است. بدیو همچنان که می نویسد، به دلیل آگاهی از زیر و زیر لغات و واژگان و همین طور تسلط به ساختارهای زبانی، نوشتاری آگاهانه را پیش می برد که چون دانه های تسبیح به هم پیوسته اند. هر کدام از کلیدواژه های فلسفه بدیو، خود به کتابی برای توضیح و روشنگری نیاز دارد و گاهی معادل یابی برای ابداعات زبانی این فلسفه، از حوصله و توان «زبان» خارج می شود. این زبان آگاهی و مبارزه با ساختار صوری زبان، در فرایند ترجمه خود به ابزاری ضد ترجمه بدل می شود که تنها با آسیب زدن به زبان مقصد است که می توان این ابداعات زبانی را تا حدی منتقل کرد.

سوم این که بکت، این نابغه ایرلندی، چنان به فلسفه و زبان و ادبیات مسلط بود که برای دسترسی به تمام منابع فکری او، باید کتابخانه ای را زیر و رو کرد. بخش هایی از آثار بکت که در این کتاب از سوی بدیو نقل شده، شاید سخت ترین قسمت ترجمه کتاب بود. برای مثال، بکت پیش به سوی بدترین^۱ را ترجمه ناپذیر خوانده بود و خود در ترجمه آن به فرانسه بازمانده بود. اما در این مقالات، باید این ساختار واژگانی مبهم به فارسی ترجمه می شد. برای این کار، نظریه والتر بنیامین^۲ در حوزه ترجمه یعنی «ورتلیشکایت»^۳، که به زعم ساموئل وبر^۴، به معنای «برگرداندن واژه به واژه نحوه قرارگیری واژگان در کنار هم» است، مورد استفاده قرار گرفت. از منظر بنیامین، تنها با حفظ صورت کلی واژگان زبان اصلی است که می توان نظم ظاهری زبان مقصد را دچار اختلال کرد و با این کار «زبان ناب» محصور در چارچوب های دستوری و نحوی در زبان مقصد، طی فرایند ترجمه، به گونه ای آزاد می شود. شاید بتوان این نگاه زبان آگاه به ترجمه را در خود بکت هم دید، تا آنجا که بیشتر آثارش را ترجمه می کرد. به هر صورت، بخش هایی که بدیو از نوشته های بکت نقل کرده همگی به صورت لفظ به لفظ به فارسی برگردانده شده و فقط در ترجمه قطعاتی از نمایشنامه در انتظار گودو و متن هایی برای هیچ به ترتیب از ترجمه آقایان علی اکبر علیزاد و علیرضا طاهری عراقی برای مقایسه و ایده گرفتن، استفاده شده است.

1. Worstward HO

2. Benjamin, Walter

3. Wörtlichkeit

۴. Samuel weber: فیلسوف، منتقد و نظریه پرداز برجسته آمریکایی که در سال ۲۰۰۹، کتابی با عنوان "Benjamin's-abilities" در مورد ظرفیت های فکری والتر بنیامین نوشت.

آنچه این کتاب را از دیگر کتاب‌های نوشته شده در مورد بکت، متمایز می‌کند، رویکرد متفاوت بدیو در مورد نسبت پوچ‌گرایی و ناامیدی عمیقی است که به بکت در ادبیات و فلسفه داده می‌شود. بدیو، برعکس اکثر محققان حوزه بکت‌شناس، او را نویسنده‌ای امیدوار و مثبت‌نگر می‌داند. بدیو این امید را امید به نوعی حقیقت می‌داند و می‌کوشد با مفهوم ویژه خود یعنی «رخداد»، از کوشش سوژه تنها برای گریز از تنهایی و آغاز فرایند جنسیت یافتن بگوید. به نظر بدیو، امیدواری در نوشته‌های بکت مرهون این واقعیت است که شخصیت‌های بکت، مانند خود او، به دنبال زیبایی همیشه در تلاش و تکاپو بوده‌اند و او در شخصیت‌های خود نوعی بی‌نیازی را نهادینه کرده بود تا به امید هیچ نشینند. آن‌ها نخواستن را طلب کنند و از هر چه انسان را از حقیقت هستی خود باز می‌دارد به روشی ریاضت‌مآبانه دست می‌کشند. به قول بدیو، در خود «می‌پیچند» و با آغاز واگویی‌ای دکارتی، از اراده و درد و شادی سراغ می‌گیرند. در ترجمه، سعی شده سختی متن آن‌چنان‌که هست به فارسی منتقل شود. این روش می‌کوشد اثری را که متن اصلی بر مخاطبان در زبان مبدأ می‌گذارد بازایی کرده و آن اثر را بر مخاطب زبان مقصد داشته باشد. به نوعی، روش ترجمه این کتاب معطوف به واقعیت تأثیر آن بر افراد انگلیسی زبان بوده است. در مورد اصطلاحات و عبارات تخصصی سعی شده تا حد ممکن معادل‌هایی متعارف به کار گرفته شود. فرایند تقلیل یا فروکاست که روش ریاضتی بکت برای ابراز عناصر اصیل بشری است، در طول ترجمه به صورت کاهش، کاهیدن، کاستن، کم کردن و تقلیل ترجمه شده است. برای واژه Worsening که به نوعی کلیدواژه بکت در حوزه فروکاهش/تقلیل است، همان معادل لفظی آن یعنی بدتر کردن به کار رفته است؛ چرا که این واژه و مشتقات آن بارها و بارها در مقالات بدیو در این کتاب، به صورت‌های مختلف به کار رفته و هرگونه جرح و تعدیل این واژه ضربه‌ای اساسی به روح آن که به قول ازرا پاوند «انرژی عاطفی» آن است، وارد خواهد کرد. به علاوه، توضیحاتی در مورد برخی از عبارات و اصطلاحات مهم در هر بخش به صورت پاورقی ذکر شده تا درک زبان بدیو، قدری آسان‌تر شود.

به هر ترتیب، پیش از به پایان رساندن گفتار لازم می‌دانم، از مجموعه بوتیمار به خاطر تلاش و زحمات‌شان در جهت آماده‌سازی این کتاب و همچنین از مترجم و دوست خوبم، علی کاوسی که در ویرایش و نمونه‌خوانی مرا یاری رساند، تشکر کنم.

در پایان، لازم است از سکوت بگویم؛ از آنجا که «گفتن» در می‌ماند و سوژه به آنجا می‌رسد که زبانِ دهان جایش را به زبانِ سر می‌دهد؛ آهسته و آرام در خود غرق می‌شود و تازه آنجاست که دیالوگ حقیقی آغاز می‌شود ...